inenom
REDACTIE: EMMALAAN 16
SOESTDIJK · TEL. (02955) 2508
HET HUMANISTISCH VERBOND

RONDOM HET VORMINGSONDERWIJS

Dezer dagen is het twee jaar geleden, dat het Centrum voor Humanistische Vorming in het leven werd geroepen. Dit was nodig, omdat wettelijk het geven van vormingsonderwijs door genootschappen op geestelijke grondslag mogelijk werd en in afwachting van de invoering van de wet allerlei maatregelen genomen moesten worden.

In de eerste plaats dienden de ouders hun medewerking te geven. Niet alleen zij, die kinderen op H.B.S., gymnasium of lyceum hadden, maar ook zij, wier spruiten het nijverheidsonderwijs volgden, of leerlingen waren van huishoudscholen, kweekscholen enz., dus alle vormen van onderwijs ná de lagere school. Die medewerking werd in de eerste plaats gezien in de steun aan het Centrum door een bijdrage van *f* 3,75 per jaar, waardoor het mede mogelijk zou zijn de leerkrachten op te leiden. Maar tevens werd verwacht dat ter zijner tijd de ouders om dit onderwijs voor hun kinderen zouden vragen, omdat de wet dit nadrukkelijk eist. Geconstateerd dient te worden, dat tot nu toe de animo van de kant der ouders nog niet bijster groot is. Begrijpelijk is dat ook wel, omdat men waarschijnlijk redeneert: als het op die school van mijn kind zover is, zien we wel weer.

Daarbij mag echter wel bedacht worden, dat de voorbereiding en opleiding van de docenten moet doorgaan. Dat gebeurt ook, sedert twee jaar functioneert het Humanistisch Opleidings Instituut, waar, met opoffering van veel vrije tijd, een aantal personen, meestal uit de wereld van het onderwijs, aanvullende cursussen volgen die hen in staat zullen stellen, straks groepjes van leerlingen te leiden. Het zijn er nog niet veel, maar dat komt ook omdat de middelen niet toestaan er voorlopig meer aan te nemen. Dit is een duidelijk voorbeeld, dat door onvoldoende steun van de kant van de ouders niet gedaan kan worden wat eigenlijk zou moeten gebeuren.

Want het merkwaardige verschijnsel doet zich voor dat, hoewel de wet nog niet in werking is, er zich op tal van plaatsen mogelijkheden voordoen om buiten schoolverband en in enkele gevallen zelfs binnen het rooster het humanistisch vormingsonderwijs te beginnen. Er wordt namelijk op aangedrongen en dan niet door de ouders, maar door de leerlingen zelf en door leiders van scholen. De situatie is op het ogenblik zo, dat in een aantal plaatsen begonnen zou kunnen worden, als we maar over een bevoegde leerkracht in die plaats zouden beschikken.

In enkele gevallen kan door het aanstellen van een voorlopige docent in de leemte worden voorzien. Aangezien het werk is, dat vooralsnog in het geheel niet gehonoreerd wordt of waarbij slechts kleine onkosten worden vergoed, moet een beroep gedaan worden op personen, die behalve over de vereiste kwaliteiten over wat vrije tijd beschikken en er, om het populair te zeggen „lol" in hebben.

→ *pag. 2*

HET HOOFDBESTUUR BESPRAK ....

in zijn eerste vergadering na de vakantie op 26 september allereerst een aantal organisatorische zaken. Met vreugde nam men kennis van het feit dat ook in zomermaanden de stijging van het ledental zich heeft voortgezet. Dit is ook het geval met het aantal abonnees op onze publikaties, terwijl door een hogere contributie de materiële positie versterkt wordt. De mogelijkheid van de aanstelling van een tweede regionale raadsman komt binnen het bereik der mogelijkheden, nu een belangrijke industriële onderneming heeft aangeboden een deel van de kosten voor haar rekening te nemen. Door de Stichting Steunfonds wordt thans een poging gedaan het ontbrekende bijeen te brengen.

Het H.B. behandelde een tweetal reglementswijzigingen, die aan het congres zullen worden voorgelegd en verband houden met het opheffen van de landelijke HJG. Goedkeuring werd gehecht aan de benoeming van een aantal raadslieden en aan de wijziging van de naam van gemeenschap Nieuwer-Amstel in Amstelveen.

Uitvoerig werd van gedachten gewisseld over de strekking van de Nieuwjaarsbrief, waarvoor het ontwerp op de volgende vergadering ter tafel dient te komen. De notulen van de vergaderingen van het bestuur van de Internationale, dat begin juli in Utrecht bijeen was, werden besproken en op enkele punten dieper ingegaan. Dit was o.a. het geval bij de voorbereiding van het congres in 1966 in Parijs en de vraag in hoeverre jongeren voor het internationale werk aangetrokken kunnen worden. In verband hiermede kwam ook de verhouding van de studentenvereniging „Socrates" tot het H.V. aan de orde, mede omdat het in de bedoeling ligt te trachten tot een samenwerking van de verschillende humanistische studentenverenigingen in

→ *pag. 2, 3e kolom*

Admin.: Oudegracht 152 Utrecht, tel. (030) 10163 - 29563
Verschijnt maandelijks - 11e jaargang nr. 9 - okt. 1964

vervolg: rondom het vormingsonderwijs

We hebben de indruk, dat er in ons Verbond veel meer van dergelijke figuren zijn dan wij wel weten. Vooral nu we in enkele gevallen aan verzoeken niet kunnen voldoen, ook al omdat daarbij problemen van afstand een rol spelen (men kan moeilijk iemand vragen in Den Helder een groep te leiden die in Drachten woont) is het misschien wel goed, als de belangstelling voor het Centrum zich wat duidelijker demonstreert. Niet slechts door aansluiting, maar ook doordat sommigen, en hierbij denken we in het bijzonder aan onze leden-leraren en oud-leraren, zich eens ernstig afvragen, of zij als voorlopig docent, daarbij gesteund door de betreffende werkgroep, toch nog niet enkele uren voor dit zo uiterst belangrijke werk zouden kunnen missen.

Uw taak: hun toekomst!

Centrum voor Humanistische Vorming

Bijdrage: f 3.75 per jaar.

Giro 60 84 68, t.n.v. het Centrum, Oudegracht 152, Utrecht.

TREKTOCHT DOOR BELGIË

Het is moeilijk om in kort bestek uiting te geven aan het genot, de vreugde en ook het leed dat deze trektocht heeft begeleid. Deze moeilijkheid wordt nog verhoogd, door het feit dat ik mij hier richt tot alle lezers van „In en Om", zodat ik niet kan volstaan met het halve woord dat voor insiders reeds meer dan voldoende zou zijn geweest. Ik zal mij daarom bepalen tot een schets, een tekenen van de „couleur local" die onafscheidelijk aan onze zijde is geweest.

Een trektocht is veel zwaarder dan een vast kamp. Er moet gefietst worden, de tenten worden opgezet en weer afgebroken, er moet voor het eten worden gezorgd, enzovoort, enzovoort. En dit gebiedt samenwerking. Samenwerking is de kern van een dergelijke tocht. Is die samenwerking er niet, dan kan de tocht als zodanig nog wel slagen, een harmonieus geheel wordt het nooit! Het succes van een trektocht is dus niet in de eerste plaats afhankelijk van een goede organisatie en een bekwame leiding — al zijn deze feiten niet te verwaarlozen —, doch van de houding der deelnemers en de goede verstandhouding onderling. Ik ben dan ook zeer blij zonder aarzelen de uitspraak te durven doen, dat al de ingrediënten die nodig zijn voor het slagen van een trektocht bij ons aanwezig waren. De deelnemers hebben deze tocht „gemaakt". Hen komt de pluim op de hoed toe. Toch is deze tocht niet over rozen gegaan. Misschien wel gelukkig. Want doordat we samen hebben getracht de moeilijkheden het hoofd te bieden, zijn we nog dichter naar elkaar toe gegroeid dan anders misschien het geval zou zijn geweest. Het pessimistische geluid dat het maar beter zou zijn om deze trektochten af te gelasten, omdat er dit jaar enkele zieken zijn geweest, acht ik dan ook volkomen misplaatst! Ook de zieken zijn een mooie ervaring rijker geworden door het spontane medeleven dat van de deelnemers uitging.

Een kleine menselijke gemeenschap trok door Brabant, België en Zeeland. Een kleine menselijke gemeenschap met kleine menselijke problemen en vreugden. Dit heeft van deze tocht meer gemaakt dan alleen maar een prettige vakantie, het is een tocht geworden waar men nog vaak met genoegen aan zal terug denken. Kenmerkend is ook dat de meeste deelnemers nu nog met elkaar corresponderen en dat men reikhalzend uitziet naar de reünie.

Ik besluit dit stukje met een hartelijke groet aan alle deelnemers en tot ziens op de reünie!

Frans P. J. Doeleman

VERHOGING ABONNEMENTSGELDEN

Stijging van drukkosten en posttarieven maken het helaas nodig met ingang van 1 januari 1965 de abonnementsgelden voor Mens en Wereld en voor Rekenschap te verhogen. Mens en Wereld gaat voor leden van het H.V. per jaar *f* 6,50 kosten (oude prijs *f* 5,—) en Rekenschap voor donateurs en contribuanten van de Stichting Socrates *f* 8,— (voorheen *f* 6,—). Voor de overige abonnees stijgt de prijs van *f* 7,50 op *f* 9,50.

INTERNATIONAAL NIEUWS

In Australië, waar tot op heden drie humanistische groepen bestonden, is een vierde gevormd en wel in de hoofdstad Canberra. Er is een opmerkelijke groei in dit werelddeel te constateren en het verheugende is bovendien, dat men zich niet alleen met bezinning bezig houdt, maar ook grote aandacht heeft voor praktische zaken, zoals de aanstelling van raadslieden, vormingsonderwijs en deelneming aan de anti-hongercampagne.

Ook in Engeland gaat men de opleiding van raadslieden ter hand nemen. Tevens werden in de laatste maanden in tal van steden nieuwe groepen opgericht.

De American Humanist Association, één van de twee humanistische organisaties welke bij de Internationale Humanistische en Ethische Unie zijn aangesloten, heeft een eerste cursus voor de vorming van raadslieden voltooid. Verheugend voor de Nederlanders is bovendien, dat de AHA zich bereid heeft verklaard om op voordracht van de Emigratie-Commissie van het Humanistisch Verbond steun te geven aan emigranten, die geen gebruik willen maken van een kerkelijke instelling.

In de humanistische studentenwereld in verschillende landen zit beweging en er is een streven om onderling contact op te nemen. Plannen zijn in de maak om deel te nemen aan het vierde congres van de Internationale in 1966 in Parijs. Humanistische studentengroepen van enige omvang zijn er in de Verenigde Staten, Korea, Nederland, België en Engeland. In het bijzonder in Engeland is voor de humanistische studentengroepering grote belangstelling. In Oxford bestaat deze uit meer dan 1000 leden, terwijl de katholieke en protestantse organisaties er resp. 700 en 550 hebben. Dit verschijnsel heeft ook al in de Engelse pers aandacht getrokken.

---

vervolg: het hoofdbestuur besprak . . . .

de landen, waarmee de Internationale contacten heeft, te komen.

Tijdens de bijeenkomst werd ook de verhouding tussen H.V. en Thuisfront t.a.v. de raadslieden in het leger besproken en een ontwerp voor een gezamenlijke adviescommissie goedgekeurd . . .

Bihar

aktie 1964
giro 64.75.00
Utrecht

Dr. J. P. van Praag, sinds de oprichting president van de I.H.E.U.

I.H.E.U. is de internationale organisatie van humanistische bewegingen, opgericht te Amsterdam op 26 aug. 1952. Aangesloten zijn:

American Ethical Union
American Humanist Ass.
Bund Freiligiöser Gemeinden (Duitsland)
British Humanist Ass. (onder auspiciën van de Ethical Union en Rationalist Press Ass.)
Centro-Coszienza (Italië)
East Pakistan Hum. Ass.
Freigeistiger Aktion, Deutsche Monistenbund
Gesellschaft für Ethische Kultur (Oostenrijk)
Human-Etisk Forbund i Norge
Humanistisch Verbond (België)
Humanistisch Verbond (Ned.)
Hum. Ass. of the Philippines
Hum. Ass. of South Australia
Hum. Fellowship of Montreal
Hum. Society of Victoria
Humanistik Forbund (Den.)
Humanist Union (India)
Humanitas (Nederland)
Indian Radical Hum. Movement
Japanese Humanist Society
Korean Humanist Ass.
Ligue Française de l'Enseignement
New South Wales Hum. Soc.
New Zealand Rationalist Ass.
Nigerian Humanist Ass.
Spinozaeum (Israel)

en vele individuele leden in landen waar geen organisaties zijn.

INTERNATIONAL HUMANIST AND ETHICAL UNION

I.H.E.U. inc.

Administration:
Oudegracht 152
Utrecht-Holland

Telefoon K 30—10163
Postgiro 30.49.60
Bankier: Vlaer en Kol, Utrecht

vP/785.1/1040'64/Mr.

Utrecht, 17 september 1964.

Aan de redactie van In en Om
het Humanistisch Verbond,
U t r e c h t.

Betreft: Biharproject.

De dreiging van een atoomoorlog laat niemand van ons met rust. De IHEU heeft zich daar al in Londen-1957 mee beziggehouden. De verklaring van Oslo-1962 plaatst die dreiging in het kader van de wereldpolitiek. Onze taak is niet alleen waarschuwen, maar vooral een uitweg wijzen. Nu is er niet één simpele uitweg. Allerlei middelen kunnen de wereldvrede dienen. Eén daarvan is vermindering van de tegenstelling tussen rijke en arme landen. Vandaar de noodzaak van hulp aan onderontwikkelde gebieden. Ik weet, dat humanisten die ook geven, en de humanistische beweging werkt er aan mee in algemeen verband.

Maar ditmaal vraag ik in het bijzonder aandacht voor het project in Bihar-India. Het wordt grotendeels geleid door Indische humanisten, en de Radical Humanist Movement in India heeft er de medeverantwoordelijkheid voor aanvaard. Voor dit project doen zij een beroep op ons allen. Dat beroep kunnen wij niet onbeantwoord laten. Als het humanisme ook internationaal iets betekent, moeten we nu de daad bij het woord voegen. Die daad zal een teken zijn van onze wil tot internationale verbondenheid. Zo'n teken kan bij velen binnen en buiten onze rijen het besef wekken, dat niet alleen hier maar overal ons aller samenwerking vereist is.

Daarom vertrouw ik, dat niémand In en Om het Humanistisch Verbond ons in de steek zal laten. Vandaar deze brief.

Met beste groeten,

Dr. J.P. van Praag.
President.

3

MENSELIJK PROBLEEM

Wie voor het eerst de dorpen ziet in Zuid-Oost Azië, wordt getroffen door de grote armoede. De meeste huizen zijn gemaakt van bamboe-bladeren en bestaan slechts uit één vertrek, praktisch zonder meubilair. De huizen van de weinige welgestelden zijn gemaakt van leem, vermengd met koemest. De daken zijn meestal van gevlochten bamboe-bladeren en slechts enkele welgestelden hebben een golfijzeren dak op hun huis.
De ontwikkeling heeft een paar duizend jaar stil gestaan. De werkmethoden zijn primitief en daardoor is de opbrengst per hectare laag. Ongeveer een vierde deel van de opbrengst in Japan. Voor vele miljoenen gezinnen is er daardoor slechts voedsel voor één maaltijd per dag. Verstandige gezinnen eten niet alles op in één keer, maar bewaren iets om de dag mee te beginnen.
Op papier is een spectaculaire ontwikkeling mogelijk. Als de opbrengst per hectare zou verdubbelen — hetgeen bescheiden is in vergelijking met Japan — dan zou het leven van vele, vele miljoenen volstrekt veranderen. Als de boeren bovendien bereid waren om wat fruit te telen rondom hun huis, dan zou dat niet alleen een zekere afwisseling brengen in de eentonigheid van de dagelijkse maaltijd, maar ook de gezondheidstoestand gunstig beïnvloeden.
Niet alleen voortvarende bezoekers uit het Westen, maar ook de eigen leiders, dachten lange tijd dat de armoede gemakkelijk bestreden kon worden door het geven van goede voorlichting. Voorlichting, gericht op het verspreiden van nieuwe technieken — zo dacht men — zou voldoende zijn om het beeld van het platteland volkomen te veranderen. Tal van bewegingen ontstonden — meestal op filantropische basis — om de dorpen op te heffen uit hun staat van armoede en berusting. Maar het werkte niet en de ene beweging na de andere gaf het op. Van de hooggestemde verwachtingen kwam niets terecht. Waarom niet?
Het is beter dat een ervaren bestuursambtenaar, iemand die geboren en getogen is op het subcontinent, deze vraag beantwoordt:

„Vele mensen denken dan onze boeren lui zijn. Ze hebben inderdaad tijd genoeg om hun huizen te verbeteren, maar ze doen het niet. Ze zouden gemakkelijk wat fruit kunnen telen rondom hun huis, maar men ziet het niet gebeuren. Zij die daaruit de conclusie trekken dat onze boeren lui zijn, begrijpen niet wat het is om op de rand van het bestaansminimum te leven. Iets nieuws proberen brengt een ondragelijk risico met zich mee. Een mislukt experiment kan honger voor het gehele gezin meebrengen en de dood van een paar gezinsleden. Waar onze boeren aan denken is: hoe kunnen we de situatie overleven. Dat is meestal onverenigbaar met het streven naar verbetering van de levensomstandigheden".

GEEN TECHNISCH PROBLEEM

Het begrijpen van deze gedachtengang houdt in, dat men bij het ontwerpen en uitvoeren van ontwikkelingsplannen moet uitgaan van de eenvoudige mensen in de dorpen. Lange tijd heeft men gedacht dat economische ontwikkeling in de eerste plaats een technisch probleem was en met vallen en opstaan heeft men leren inzien dat het een menselijk probleem is.
De ervaring die men de laatste jaren in verschillende gebieden van het subcontinent heeft opgedaan is, dat voorlichting wel noodzakelijk is, maar niet voldoende. Slechts weinig mensen kunnen iets leren door theoretische voorlichting, maar bijna iedereen kan leren in de praktijk. Bij het uiteen zetten van een theorie kan men nog wel eens vergeten zonder dat dit ernstige gevolgen heeft, maar bij het uitwerken van een plan in de praktijk mag men geen schakel overslaan of de resultaten blijven uit.
Men kan niet volstaan met de boeren betere werkmethoden te leren, maar moet hun ook wegen geven om de producten naar de markt te brengen. Het is niet voldoende om de oogst te beschermen tegen overstroming, men moet de boer ook beschermen tegen de praktijken van de handelaar in landbouwproducten. Met andere woorden:

pag. 5, 2e kolom →

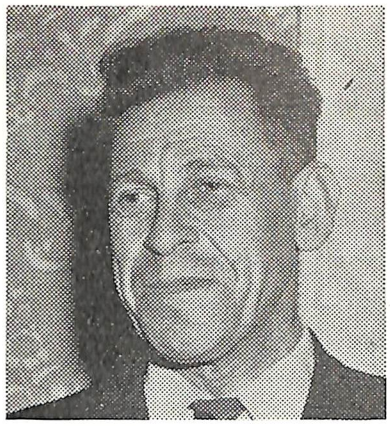

Drs. J. Koopman — de schrijver van het artikel **Menselijk Probleem** — is lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond en was gedurende enige tijd penningmeester. Hij was lid van de Tweede Kamer totdat hij economisch adviseur werd bij de regering van Oost Pakistan in het kader van de Technische Hulp door de Verenigde Naties.

OM DE KWALITEIT VAN HET INDIASE BESTAAN

De wereld telt ruim 3 miljard bewoners, een aantal dat rond de eeuwwisseling ongeveer verdubbeld zal zijn. In Nederland betekent bevolkingsgroei gebrek aan ruimte. Dit is in het algemeen niet het geval in de zg. achtergebleven gebieden; deze zijn meestal dun bevolkt. De hulp aan deze gebieden heeft een drastische daling van de sterfte (vooral de zuigelingensterfte) tot gevolg gehad en een ander gevolg is, dat de behoeften van de bewoners van deze gebieden zich meer gaan vormen naar het Westerse patroon. Dit houdt in: meer vraag door meer mensen, terwijl de welvaartsbronnen niet evenredig rijker gaan stromen.

Coale en Hoover *) hebben berekend, dat als men er in India niet in slaagt de bevolkingsaanwas drastisch te beperken, binnen dertig jaar — bij de huidige aanwas — een punt zal zijn bereikt, waarop het niet meer mogelijk zal zijn een economische doorbraak te bewerkstelligen, zodat een naar Westerse maatstaven acceptabel welvaartspeil zo goed als zeker uitgesloten is (a point of economic no return).

Als echter effectieve maatregelen worden genomen, zodat rond 1966 het geboortecijfer sterk daalt en in 1981 ongeveer gehalveerd is, dan zal een doorbraak naar meer welvaart nog mogelijk zijn.

pag. 5, 1e kolom →

FAMILY PLANNING

Spoedig na de onafhankelijkheid van India werd een National Family Planning Commission door de regering in het leven geroepen en sinds het eerste vijfjarenplan heeft de Indiase regering de directe en actieve verantwoordelijkheid op haar genomen voor het bevorderen van de geboorteregelingspropaganda, terwijl tezelfdertijd ondernemende vrijwilligersorganisaties hun activiteiten uitbreiden. In het kader van de vijfjarenplannen zijn voor de geboorteregelingsactiviteiten speciale uitkeringen gedaan. In het eerste plan was voor dit doel 6½ miljoen roepees uitgetrokken, welk bedrag via 50 miljoen in het tweede, is gestegen tot 250 miljoen in het derde plan — met de verzekering dat dit zonodig kan worden verdubbeld. De regeringsprogramma's en subsidies aan particuliere organisaties, die uit deze respectabele bedragen worden gefinancierd, omvatten o.m. klinische hulp en subsidie op het gratis — of bijna gratis — verstrekken van voorbehoedsmiddelen, scholing van personeel, openbare voorlichting en motivering van de geboorteregeling, onderzoekprojecten, zowel medische als demografische.

De cijfers over geheel India, die beschikbaar zijn over het geboorteregelingsprogramma, tonen aan, dat er in december 1961 in totaal 4240 geboorteregelingsklinieken (consultatiebureaus met operatieruimten) in gebruik waren. Hiervan waren er 1050 in de steden en 3190 op het platteland. Bovendien worden in toenemende mate mobiele klinieken in gebruik genomen. Het geschatte aantal mensen, dat de voorlichtingsprogramma's heeft bezocht en het aantal dat advies is gegeven over de geboorteregeling en de methoden, zijn resp. 11½ en 3 miljoen.

Indien men bedenkt, dat rond dezelfde tijd verkiezingen plaats vonden met een kiezersvolk van 210 miljoen, waarvan 75 tot 80% niet kan lezen of schrijven, dan zal het duidelijk zijn, dat hier een onafzienbaar arbeidsveld ligt. Daarbij kan en mag de gezondheidszorg en het voedingsprobleem voor de levenden niet vergeten worden.

De regering van India combineert deze twee zaken door aan elk particulier streek- en ontwikkelingsplan haar aandeel te leveren o.m. in de vorm van voorlichting en uitvoering van het geboorteregelingsprogramma.

*) Coale, A. J. en Hoover, E. M.: „Population Growth and Economic Development in Lowincome Countries: A Case Study of India's Prospects". Princeton, 1958: samenvatting in „Population Bulletin", december, 1958.

er moeten niet alleen dijken gebouwd worden, maar ook coöperaties. Van het gestegen inkomen moet iets gespaard worden om een basis te leggen voor coöperatief crediet, daardoor wordt de geldschieter overbodig die 100 tot 150% rente vraagt. In de coöperatie kan de boer leren gemeenschappelijke belangen op democratische wijze te behartigen.
In verschillende gebieden van Zuid-Oost Azië, waar de ontwikkeling op deze wijze werd aangepakt, nam de kennis van de mannen toe en hun zelfvertrouwen groeide. In de practijk ontstond een nieuw probleem. De vrouwen namen niet aan de ontwikkeling deel en zo nam de kloof tussen mannen en vrouwen nog toe. Als gevolg daarvan werden vrouwenprogramma's ontwikkeld zodat ook de kennis van de vrouw kon toenemen, waardoor de band tussen man en vrouw werd versterkt.
Maar hiermee was het ontwikkelingsplan nog niet voltooid. Het is niet voldoende om voor de pachter en voor de eigenaar van een klein lapje grond iets te doen. Er moet ook gezorgd worden voor de mensen die geen stukje grond te bebouwen hebben. De ontwikkeling van ambacht en kleine, meestal op landbouw gerichte industrie, bleek een noodzakelijke aanvulling.

KLEIN PROJECT

Zulk een vele aspecten omvattend project is Bihar. Het is een klein project. Er zijn ongeveer 16.000 mensen bij betrokken, dat is waarschijnlijk niet meer dan 1/25.000e deel van de bevolking van het subcontinent dat nog niet is aangeraakt door enige ontwikkeling. Maar het is een vele aspecten omvattend plan en daardoor beter dan sommige grandiose plannen die op papier grote resultaten beloven, maar in de practijk niets uitwerken.

Drs. J. Koopman

GEZONDHEIDS-ZORG

Jonge Indiase mannen en vrouwen worden opgeleid voor het werken in de centra voor de primaire gezondheidszorg. Zij bezoeken de bewoners op de meest afgelegen plaatsen in India en zij zijn welkom. Gedurende het eerste vijfjarenplan (1951-1955) werden meer dan 700 plattelandscentra voor gezondheidszorg opgezet. Verwacht werd, dat tegen het einde van het tweede vijfjarenplan er circa 2000 centra zouden zijn. Op de foto: een medewerker van het plattelandsgezondheidscentrum in de omgeving van Calcutta op bezoek bij een eenvoudige Westbengaalse boer; niet om hem te onderwijzen, maar om van hem te leren hoe de gezondheidsproblemen ter plaatse zijn.

(foto: Government of India)

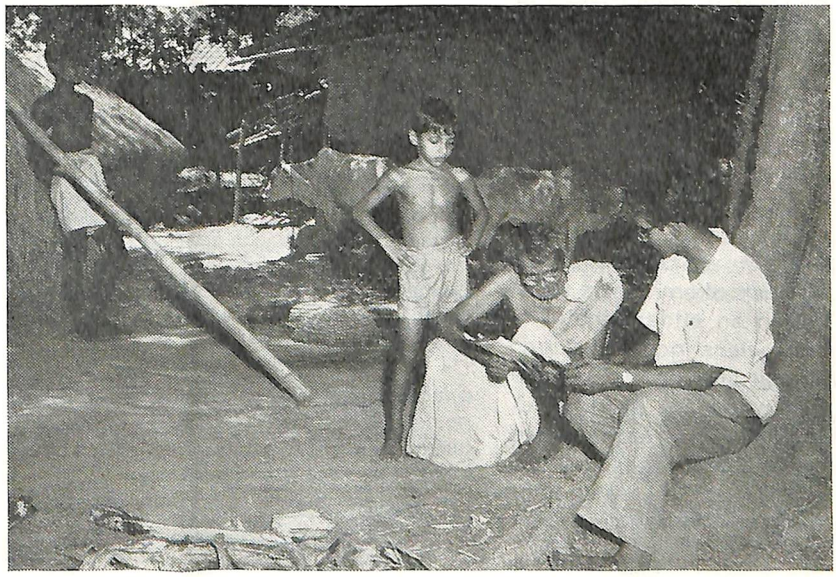

Prof. Sibnarayan Ray is hoogleraar in de Engelse taal en Letterkunde en hoofd van de Engelse afdeling van de Universiteit van Bombay. Momenteel is hij gastdocent aan de Afdeling Indian Studies van de Universiteit van Melbourne.
Hij behoort tot de oprichters van de Indian Radical Humanist Movement en tezamen met M. N. Roy en Ellen Roy formuleerde hij de grondprincipes van deze organisatie. Naast allerlei andere functies in de Indiase Beweging is hij redacteur van het tijdschrift the Radical Humanist.
Hij heeft zitting in de Raad van Bestuur van de I.H.E.U. en was een van de inleiders op het derde congres van de internationale unie te Oslo in 1962.

RESOLUTIE, AANGENOMEN OP HET DERDE CONGRES VAN DE INTERNATIONALE HUMANISTISCHE EN ETHISCHE UNIE TE OSLO IN 1962.

PROJECT VAN DE INDIAN HUMANIST MOVEMENT

Voor zover een project, dat gesteund wordt door de I.R.H.M., zich toelegt op de principes van de Freedom for Hunger Campaign en blijkt te voldoen aan de eisen van de F.A.O., bevelen wij het voor onmiddellijke bestudering van het dagelijks bestuur van de I.H.E.U. aan. Wij verzoeken dat het wordt ontwikkeld en besproken met de regeringen en andere instellingen, wiens goedkeuringen vereist zijn, en dat zonder dralen de bij de I.H.E.U. aangesloten organisaties wordt geadviseerd over de bevindingen en de aanbevelingen van het dagelijks bestuur.

DE INDIASE RADICAAL HUMANISTISCHE BEWEGING

Het Biharproject zal worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de Indian Radical Humanist Movement (IRHM) waarover een van de vooraanstaande leden van de beweging, prof. Sibnarayan Ray, in het bulletin van de IHEU (april 1964: Engelse en juli 1964: Duitse tekst) een artikel schreef onder de titel **Radical Humanism in India.** Een korte samenvatting publiceren wij hierbij.

De term 'radicaal' is een toevoeging om het onderscheid te maken tussen het moderne ongodsdienstige humanisme en het algemeen gebruik van het woord humanisme. Tevens duidt het een onderscheid aan met zeer oude stromingen in het Indiase denken, die men — evenals die in het oude Griekenland — humanistisch kan noemen. Het is overigens na het klassieke tijdperk van India, dat de wereld- en levensontkennende opvattingen, het algemene ideaal van de Hindoe, hun intreden doen en oppermachtig werden. Dit leidde tot sociale stilstand, fatalistische armoede, een verarming van kunsten en wetenschappen, een omslachtig gebruik van taboes, ascese en boetedoening, als ook tot het onwrikbaar vastleggen van scherpe sociale tegenstellingen, hetgeen gepaard ging met het in stand houden van onredelijk sociaal onrecht.

EEN NIEUWE TIJD

De Indiase intellectuelen werden pas in het midden van de vorige eeuw verlost van hun middeleeuwse verstarring, toen zij op nogal heftige wijze werden geconfronteerd met het westerse liberalisme en de westerse wetenschappen. De nieuwe leiders van de Indiase renaissance begonnen hun duister verleden met een kritische instelling te onderzoeken en er die krachten uit vrij te maken, die een gunstige voorwaarde schiep voor individuele vorming, verbetering van levensomstandigheden en sociale gerechtigheid. Met een kosmopolitische opvatting, die zelfs in westerse kringen verbazing wekt, probeerden zij hun samenleving en cultuur te hervormen; vreemde — westerse — waarden en waardebegrippen in de maatschappij te integreren, maar geleidelijk opdat al te grote schokken konden worden voorkomen. De eerste en nog altijd belangrijkste vertegenwoordiger van deze beweging was Rammohun Roy, die reeds tijdens zijn leven meermalen de Indische Erasmus werd genoemd. Na hem komt een lange rij van denkers en hervormers in de verschillende streken van India — mannen en vrouwen, die men zonder meer als ware baanbrekers van het Indiase radicale humanisme kan zien.
Het is niet verwonderlijk dat deze beweging in de stroom van nationalisme en communisme werd meegevoerd; aanvankelijk communistisch werd het later een nationalistisch politieke partij. De ziel van de beweging was M. N. Roy (1887-1954), die in 1936 het weekblad Independent India oprichtte. Alhoewel politiek georiënteerd en voor de onafhankelijkheid strijdend, werd toch nimmer uit het oog verloren, dat 'democratie zich niet kan ontwikkelen, noch als levensvatbare instelling gedijen, zonder de ontwikkeling van een redelijke, vrijzinnige denkwijze in de samenleving'. Nadat de onafhankelijkheid van India een feit was geworden, werd in de jaren 1948-1949 de politieke partij omgezet in de Indian Radical Humanist Movement.

EEN NIEUWE ORGANISATIE

Ook de IRHM kent in haar gelederen velerlei opvattingen, maar wat de beweging tezamen houdt is een geleidelijke ontwikkeling en gelijkluidendheid van meningen bijvoorbeeld t.a.v. opvattingen die in verband staan met zekere grondwaarden en uitgangspunten. Negatief gezegd: het radicaal humanisme verwerpt alle bovenzinnelijke verklaringen over de mens en het heelal; iedere autoriteit, die in het zoeken naar de waarheid verrijst; verder iedere vorm van ethische principes, die zelfverloochening inhouden; alle puriteinse dubbelzinnigheid; autoritaire culturen en instellingen, collectivistische zowel als totalitaire ideologieën. In de radicaal humanistische opvattingen is de mens een deel van het fysisch geheel en een product van biologische evolutie; zijn drang naar vrijheid is de voornaamste drijfveer van zijn groei en ontwikkeling: de speelruimte van zijn vrijheid is door kennis, ervaring en onderlinge samenwerking vermeerderd.
De weerslag van deze opvattingen is in 1946 geformuleerd in 22 punten. Deze principes zijn in geen enkel opzicht definitief; integendeel, zij worden voortdurend getoetst, speciaal tijdens de jaarlijkse nationale studiebijeenkomsten van radicaal humanisten en geestverwanten. In hun specifiek Indiase situatie zijn de radicaal humanisten voorstanders van vrij en wetenschappelijk onderwijs; modernisering van de landbouw en uitbreiding van de coöperaties (landbouw en consumenten); werkelijke deelname van arbeiders in de industriële leiding; versterking van het instituut van plaatselijk zelfbestuur; diepgewortelde, levensechte democratie, on-

partijdige politiek; vrije keuze van huwelijkspartner; contractuele huwelijkssluiting en het recht van echtscheiding; familieplanning en geboortecontrole; gelijke rechten voor vrouwen en voor de traditioneel gering-bevoorrechte groepen op alle gebieden des levens; verder voor volledige vrijheid van geloof, spreken, vergaderen en organiseren.
Leden van de Indiase Radicaal Humanistische Beweging werken in tal van sectoren van het georganiseerde openbare leven. Hun belangrijkste doel is niet de organisatie, maar de groei van een humanistische levenshouding en levenswijze.

IN DE WORTEL AANTASTEN

In het rapport **Humanisme en Sociale Gerechtigheid** wordt over sociale gerechtigheid in internationaal verband gezegd:

Men verstaat dit probleem slechts ten volle, als men bedenkt dat tweederde van de mensheid onvoldoende gevoed wordt en een belangrijk deel voortdurend op of onder de rand van de hongersnood leeft; behuizing, watervoorziening, sociale hygiëne e.d. meestal onbegrijpelijk slecht zijn; dat ziekten als tbc, dysenterie, framboesia, malaria enz. de bevolking verschrikkelijk teisteren.

En deze erbarmelijke omstandigheden gaan onverbrekelijk gepaard met een even erbarmelijk tekort aan persoonlijke vrijheid, geestelijke ontwikkeling en menselijke waardigheid.

Dan volgt daaruit dat de strijd voor sociale gerechtigheid nog nauwelijks begonnen is, zolang deze euvelen niet in de wortel worden aangetast.

Professor Ray beveelt voor nadere uiteenzettingen over de principes aan **New Humanism** door M. N. Roy en **In Man's Own Image** door Ellen Roy en S. N. Ray (Renaissance Publishers, Calcutta).

ZEDELIJKE EIS

Op het Congres van het Humanistisch Verbond in april 1949 werd een resolutie aangenomen, die handelde over de zedelijke eisen die het humanisme aan iedere macht moet stellen:

Het humanisme kan niet ophouden aan elke samenleving in diepe ernst de eis te stellen van bestaanszekerheid en redelijke welvaart voor iedereen.

STEL DE EERSTE NIET UIT
MAAK MET DE TWEEDE
GEEN HAAST
VOORKOM DE DERDE

is de leus van de vele instellingen die zich in India op één of andere wijze met de geboorteregeling bezig houden.

(foto: F.A.O.)

Lord Boyd Orr of Brechin (rechts) in gesprek met graaf Attlee, de voormalige Britse Eerste Minister, tijdens een speciale vergadering van wereldvermaarde figuren over het menselijk recht op vrijwaring van honger, die gehouden werd in maart 1963 op het hoofdkantoor van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties te Rome.

HUMANISME . . .

In het in 1956 verschenen rapport **Laagontwikkelde Gebieden** zijn tien stellingen opgenomen, waarvan de negende luidt: 'Het Humanistisch Verbond is niet een organisatie die plannen voor hulp aan ontwikkelde gebieden kan opstellen of uitwerken.' Dit schijnt in tegenspraak met hetgeen thans ondernomen wordt in de vorm van het Bihar-project. Dit project moet echter gezien worden als een zeer bescheiden bijdrage, evenals het 'Inter Racial School Project' in Beetsjoeanaland, waar onze Engelse zusterorganisatie mee bezig is. In de eerste en tweede stelling van het rapport wordt betoogd, dat het een vraagstuk van menselijke relaties is en dat het H.V. in Nederland en door zijn internationale betrekkingen kan bijdragen tot de verbetering van deze menselijke relaties.

. . . INTERNATIONAAL

Reeds tal van jaren is het Hum. Verbond, door middel van de I.H.E.U. op dit terrein werkzaam. Als 'non-governmental' organisatie met consultatieve status is de Internationale Unie vertegenwoordigd bij de UNESCO, de organisatie voor onderwijs, wetenschap en kunsten van de Verenigde Naties. Met dezelfde status is de I.H.E.U. vertegenwoordigd bij de Verenigde Naties.
Behalve deze belangrijke contacten, gaat er veel invloed uit van vooraanstaande personen met internationale reputatie op belangrijke posten.
Zo was de Nobelprijswinnaar Lord Boyd Orr of Brechin, die als voorzitter optrad van het tweede Internationale Congres in 1957 te Londen, de eerste directeur-generaal van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (F.A.O.: 1945-1948). Een andere bekende humanist, de Engelse Sir Julian S. Huxley, was van 1946 tot 1948 directeur-generaal van de UNESCO en de Canadees Dr. Brock Chisholm, lid van de American Humanist Ass., was directeur-generaal van de Wereld Gezondheids Organisatie.

WATER . . .

De klassieke wijze om het land te bevloeien, is het Perzische wiel, soms door man(vrouw)kracht in beweging gebracht, maar vaak ook door ossen. De hoeveelheid arbeidstijd staat in geen verhouding tot het nuttig effect van deze wijze van werken. Nu zijn er veel landarbeiders zonder voldoende werk. Zij worden ingeschakeld bij het aanleggen van drainagewerken en wegenbouw. Geen bulldozers en baggermachines, maar alles handkracht, waarvoor de regering — mits het werk een onderdeel is van een streekopbouwplan — volgens de wet op minimumlonen naar Indiase maatstaven redelijke vergoeding betaalt.

(foto: Government of India)
(foto: F.A.O.)

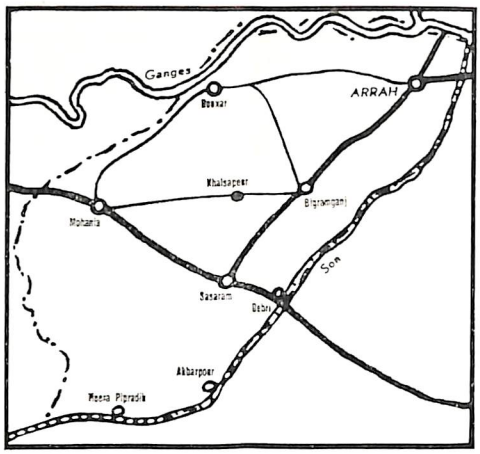

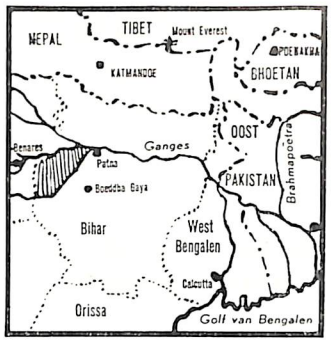

WESTELIJK INDIA
met het district
SAHABAD

I.H.E.U. - *Bihar* - PROJECT

DE PLAATS

Bihar is een deelstaat in het Noordwesten van India met een oppervlakte van ongeveer 174.000 km² en 46½ miljoen inwoners (1961: heel India ruim 3 miljoen km² met een inwonertal van meer dan 436 miljoen). In de staat Bihar kan iets meer dan 18 % van de bevolking lezen en schrijven, waarmee het hoogste percentage analfabeten per staat in India is bereikt. Eén van de 17 districten van deze staat is Sahabad (ruim 11 duizend km²; ruim 3 miljoen inwoners) met een percentage van 78½ analfabeten, waarmee het gunstig afsteekt bij het gemiddelde van de staat. In het district Sahabad ligt het Dinara Police Station, waarvan een streek in de omgeving van de plaats Khalsapoer deel uitmaakt. Daar zal het I.H.E.U.-plan worden gerealiseerd.
De streek is nog geen 100 km² groot en omvat 54 dorpen in zeven gemeenten en wordt bewoond door 15.720 mensen. De gemiddelde gezinsgrootte bedraagt 7 personen. De verdeling naar 'arbeid' is als volgt:

minder gekwalificeerden (vroegere paria's)	20,4%
onderpachters	12,2%
landarbeiders met eigen land (kleine boeren)	30,4%
landarbeiders zonder land .	35,7%
kleine handwerksliederen .	0,6%
bedelaars	0,4%
werklozen	0,3%

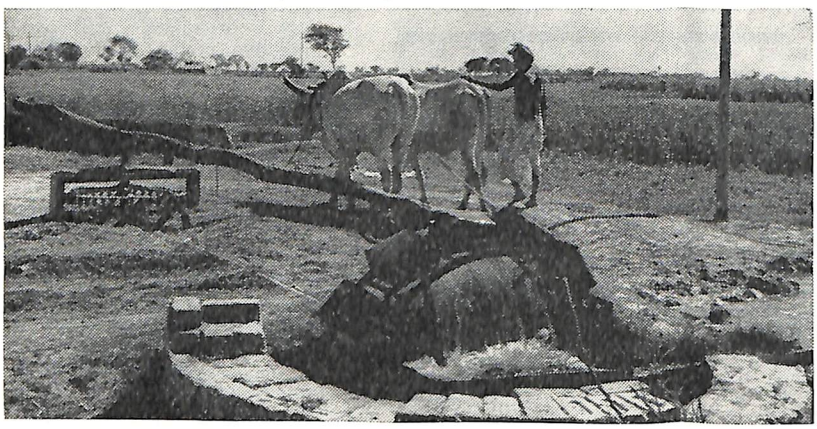

. . . MELK

Melkvoorziening is in de tropische landen een probleem, dat reeds begint bij de veehouderij. Distributie en verkoop zijn de volgende problemen. In de stad Bombay kan men nog primitieve schuren tegen komen, waarin het vee op een hoop gedreven is en de verzorger 'ergens boven de koeien' zijn 'woonplaats' vindt. Na deze zeer onhygiënische stalhouderij vindt de melk zijn weg naar de markt. De kwaliteit van deze melk is al niet best en op de markt wordt ze voortdurend rond het kookpunt gehouden om bederf te voorkomen. De gebruiker moet voor het gebruik de melk thuis nogmaals koken.
Met behulp van de F.A.O. is de overheid van Bombay in 1948 begonnen buiten de stad een zuivelkolonie te stichten met moderne stallen en een model zuivelinrichting. Het kost echter veel tijd voordat de mensen het nut er van in gaan zien en dan nogeens zoveel tijd voordat zij de moderne methoden en technieken onder de knie hebben. Toch bestond in 1954 de kolonie uit meer dan 30 zelfstandig geleide boerderijen, ieder met ongeveer 500 stuks vee, gehuisvest onder moderne hygiënische condities.

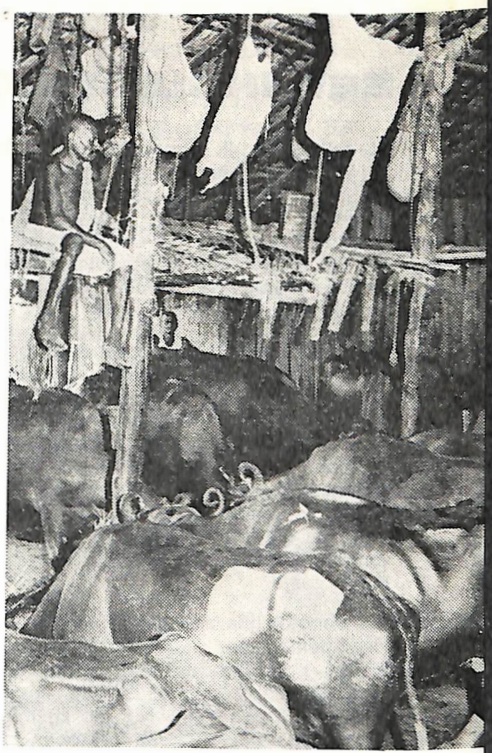

(foto's: F.A.O.)

DOEL EN MIDDELEN

Het doel is een stijging van de productie en verbetering van de levensvoorwaarden in deze streek door:
(a) de bevolking te onderrichten in de grondslagen van de coöperatie;
(b) ze te scholen in het gebruik van betere landbouwmethoden, waardoor de opbrengst zal stijgen;
(c) het scheppen van algemene projecten voor niet volledig in gebruik zijnde arbeidstijd.
De geschatte kosten van het plan bedragen *f* 135.000,—. Door de Indiase regering wordt hierin bijgedragen voor 15%, de plaatselijke bijdrage zal 30% zijn, terwijl van de I.H.E.U. de resterende 55% wordt verwacht (dat is circa *f* 75.000,—).
Het plan zal in vijf jaar zijn voltooid. Het eerste jaar zal hoofdzakelijk besteed worden aan voorbereidende klimaatsverbeteringen door het organiseren van bijeenkomsten met de door honger beproefde mensen, het scheppen van zelfvertrouwen en het scheppen van een geest van-je-zelf-helpen en samenwerking. Het 2e, 3e, 4e en 5e jaar zal worden besteed aan het organiseren van verbruikers- zowel als producentencoöperaties onder de arme bevolking, teneinde hun een praktische scholing te kunnen geven in moderne en betere landbouwtechnieken en werktuigen.

DE ORGANISATIE

Er is een projectorganisatie in het leven geroepen door de Indian Radical Humanist Movement. Men heeft daarbij gebruik gemaakt van de Moekhias van de Panchayats, d.w.z. zo ongeveer de voorzitters van de gemeenteraden. Zij zullen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het project. Zij verrichten reeds vele diensten in dit Police Station. Een dergelijke gemeenteraad wordt legaal aangesteld. Eén man van elke zg. gemeenteraad zal worden aangewezen als de uitvoerder, die verantwoordelijk is voor alle projectactiviteit in zijn gemeente. De projectorganisatie zal verzekerd zijn van technische hulp (medisch en landbouwkundig) van nabij gelegen plaatsen, maar in de rest van het personeel kan plaatselijk worden voorzien.

LANDBOUW

Het uiteindelijk streven is, dat er voor alle onderpachters en landarbeiders met een stukje grond gemiddeld 2 ha zal zijn en bovendien voor de helft van de mindergekwalificeerden. In totaal zijn hier 1186 families bij betrokken.

KLEINE INDUSTRIE

Op daarvoor geschikte plaatsen zullen scholingscentra (inclusief productie) komen voor handwerkslieden: in totaal vijf, t.w. één voor schoenmakerij en leerbewerking; één voor matten- en manden maken: één voor kleden; één voor timmer- en smidswerk en één voor katoengarenproductie.
Voor het scholen van instructeurs zal één deskundige nodig zijn. Zij zullen op hun beurt de werklozen en bedelaars scholen. Bovendien zullen de kleine handwerklieden hier arbeid vinden en de mindergekwalificeerden, voor zover zij niet bij de landbouw betrokken zijn: in totaal bijna 260 gezinnen. Het beheer van deze centra zal berusten bij de Moekhias en de coöperaties. Het zal ongeveer vijf jaar duren voordat deze centra rendabel worden en zolang zullen lonen betaald worden uit de fondsen voor het project.

ZWARE ARBEID

Tenslotte zijn er nog zo'n ruim 800 gezinnen van landarbeiders zonder land. Indien zij het gehele jaar door betrokken zijn bij veldwerkzaamheden, bij programma voor zware arbeid, zoals het aanleggen van irrigatiekanalen, wegen e.d. hebben zij een redelijk inkomen volgens de Wet op het Minimum Loon. Deze programma s moeten echter wel ingepast zijn in een opbouwschema en de Indiase regering heeft voor deze streek in elke gemeente twee van deze werken verzekerd. Niet alleen dat hier een aantal mensen kunnen werken en verdienen, maar bovendien wordt hierdoor nog een kleine 300 ha grond bevloeid en daardoor vruchtbaar gemaakt.

SCHULDEN

Een punt apart is, dat er nog een bedrag is uitgetrokken om ongeveer 800 arbeidersfamilies uit de schulden bij een Mahajan (een geldschieter met vermoedelijk woekerrente) te halen.

Dit alles betekent, dat na vijf jaar een redelijk welvaartspeil zal zijn bereikt in deze streek, waar momenteel zo ongeveer 2250 moeders en 2250 vaders plus ruim 11 duizend kinderen een zorgelijk bestaan leiden, op de rand van hongersnood.

EEN INDIASE JONGEN

Sta mij toe dat ik u voorstel aan Ramkoemar, arbeider. Hij is zeven jaar oud en ongeveer een meter lang. Hij maakt motoren en scooters schoon op een plaats langs de Mathoeraweg voor ongeveer vier cent per voertuig, zodat hij op een normale dag — wanneer hij van 's morgens vroeg tot 's avonds laat werkt — ongeveer een kwartje, soms dertig centen heeft verdiend.

Het eerste dat u bij Ramkoemar opvalt, is de angst waarin hij leeft. Het komt tot uiting in een angstig wantrouwen voor alle dingen die onbekend zijn — nieuwe mensen, een wegversperring die een omweg naar huis nodig maakt, vragen van vreemden. En vriendelijkheid. Vriendelijkheid is ongewoon voor Ramkoemar en hij schrikt er van. Hij heeft een thuis waar zijn vader en moeder leven, een ouder broertje van tien die 'met de bus naar zijn werk gaat', en een jonger broertje van drie turven hoog en een pasgeboren zusje.

De scooterrijders, velen zijn zelf vader, behandelen Ramkoemar met een vriendelijkheid die schuil gaat achter zakelijke kortheid. Ramkoemar is niet bang voor de scooterrijders. Zij laten hem in het algemeen alleen of jagen hem weg als zij met elkaar zitten te praten en lachen. Soms verkopen zij hem een maiskolf of voor plus minus twee centen gebrande pinda's.

Ramkoemar weet dat zijn moeder van hem houdt omdat zij hem zegt zo en zo laat thuis te komen voor het eten en er over in zit, als hij er niet is. Zij dient als stootblok tussen hem en zijn opvliegerige vader, maar van liefde of tederheid is in het huis weinig te merken. En daarom wordt hij bang als mensen tegen hem lachen of hem geld geven als hij er geen werk voor heeft gedaan.

Geen onderwijs en weinig spelen voor de zeven jaar oude Ramkoemar. De toekomst? Misschien het leven van een ongeletterde, ongeschoolde arbeider op de rand van het bestaan in de schaduw van de honger.

Schraal en gekleed in smerige en besmeurde kleren met een ongewassen gezicht en barrevoets ziet hij er hopeloos vuil uit, maar soms wekt hij de indruk dat, hoe smerig hij van buiten ook mag zijn, hij innerlijk nog geheel zuiver is.

Zijn vader is een bouwvakarbeider en beurt ongeveer anderhalve gulden per dag. Dit, vermeerderd met het loon van zijn oudere broertje die werkt als schoonmaker, houdt het gezin staande. Ramkoemar heeft een afspraakje met zijn moeder over zijn verdienste. 'Ik koop groente voor ongeveer twaalf cent per dag, die ik thuis breng', zegt hij. De rest geeft hij zijn moeder. Hij gebruikt geen geld voor zichzelf, niet alleen omdat hij bang is dat zijn vader hem zal slaan als hij dat doet, maar ook omdat hij een onduidelijk gevoel heeft dat een gezin 'samen moet eten' en je eigen weg gaan of op slinkse wijze jezelf bevoordelen schijnt een daad van trouweloosheid.

Hij is vagelijk bang voor vreemden, maar niet achterdochtig. Het kostte mij een half uur voor hij zich voldoende op zijn gemak voelde om met me te praten. Ik maakte gebruik van zijn werktijd maar niet één keer vroeg hij me om iets of herinnerde mij er aan dat hij moest werken. Hij nam de biscuits die ik hem gaf aan en stopte die in zijn zak om 'aan mijn moeder te geven; zij zal ze onder ons verdelen.' Als hij niet bang meer is, is Ramkoemar kalm en zie je bijna de trekken in zijn gezicht verzachten.

Eens bezocht hij een school — een hele tijd geleden — maar hield er mee op omdat de onderwijzer gezegd had dat hij geld moest betalen voor de school. Hij zou graag willen leren lezen en schrijven, zegt hij, maar hij weet dat hij moet werken, dus wat moet hij doen? Maar hij weet wel wat hij gaat doen als hij groot is. 'Ik zal leem in manden op mijn hoofd dragen en huizen bouwen', zegt hij. Zijn moeder breit een trui voor hem dus heeft hij geen zorgen voor de komende winter. Ook heeft hij een paar broeken, die hij draagt als hij thuis komt en zijn 'werkkleren' uittrekt. Hij slaapt alleen op een charpoy (matje), vertelt hij, en voegt er met een ernstige gedachtenassociatie aan toe: 'Maar mijn kleine broertje en de baby slapen bij mijn moeder, omdat ze klein zijn.'

Dat is Ramkoemar. Maar het is niet nodig om medelijden met hem te hebben. De tijd voor medelijden is nog niet aangebroken. Hij is tevreden. Hij heeft een rubber bal, een hoepel met stok, een moeder. Als hij nu een dag gaat spelen en niet werkt, mag zijn vader kwaad kijken, maar hij krijgt van niemand een standje. Alleen zal zijn moeder de volgende ochtend zeggen: 'Hoe zit het met de groente?' en weldra zal Ramkoemar aan het werk gaan.

De tijd voor medelijden zal enige tijd later komen, als Ramkoemar ophoudt kind te zijn en louter tevredenheid niet meer genoeg zal zijn, als hij rond kijkt en verlangens krijgt, als hij gaat groeien en altijd honger voelt en geld nodig heeft voor meer eten, als h de rubber ballen en hoepels ontgroeid is, als een dag verzuim van het werk een vergrijp is, als hij zich bewust wordt dat hij zijn hele verdere bestaan zal moeten leven als een analfabeet, een ongeschoold arbeider afhankelijk als zijn vader van ongeregelde inkomsten, als de eerste slagen van mislukking en machteloze toorn en bitterheid hem beneden de gordel treffen — dan is het tijd om medelijden te hebben met Ramkoemar.

Dit verhaal werd geschreven onder de titel 'The Indian Boy' door Santha Rangachary voor de DAILY STATESMAN of India en daarna gepubliceerd in het tijdschrift FREEDOM FROM HUNGER CAMPAIGN-NEWS van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties.

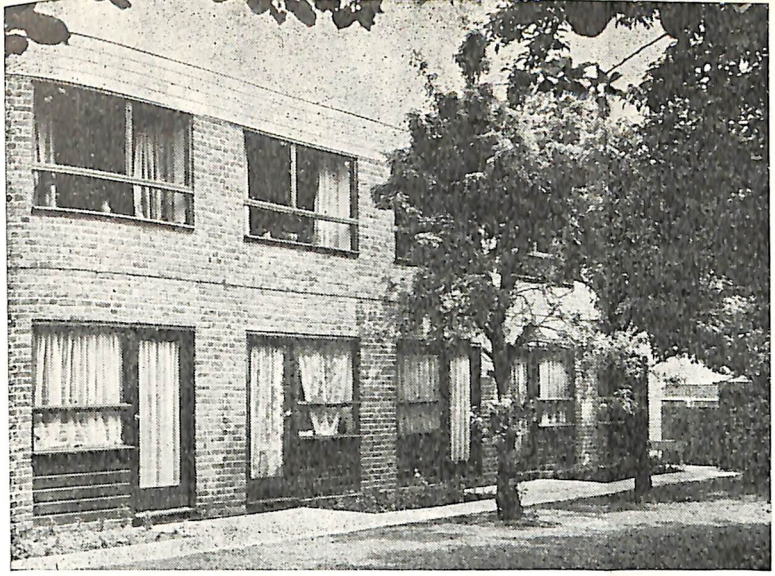

HUIZEN VOOR BEJAARDEN

Ook in andere landen begint de humanistische beweging zich bezig te houden met de huisvesting van bejaarde leden en geestverwanten. Sedert enige tijd bestaat bij onze Engelse zusterorganisatie daarvoor een aparte stichting, The Ethical Union Housing Association, die vorige maand het eerste project heeft kunnen openen. Anders dan bij ons zijn het geen grote gemeenschappelijke tehuizen, maar aparte flats, waarbij de typisch Engelse opvatting van „my house is my castle" wel een rol gespeeld zal hebben. In een voorstad van Londen is met enige plechtigheid deze reeks huizen, die 21 flats bevatten, in gebruik gesteld, waarbij aan het geheel de naam Blackham-House is gegeven als een eerbewijs aan de man, die zich hiervoor in het bijzonder heeft ingezet en de spil is waarom de Engelse humanistische beweging draait. Voor de Nederlanders is Blackham vooral bekend als de secretaris van de humanistische Internationale. Wij drukken hierbij een foto af van dit aantrekkelijke geheel. Nieuwe plannen zijn reeds in een vergevorderde staat van voorbereiding.

STICHTING STEUNFONDS PRAKTISCH HUMANISME AMERSFOORT GIRO 6168

TELEVISIE-UITZENDINGEN

Door een programmawijziging kon de uitzending in het VARA-tv-programma onder de titel „Actueel Humanisme" op 7 oktober j.l. niet doorgaan. De uitzending vindt thans plaats op dinsdag 27 oktober a.s. om 22.15 uur. De volgende uitzendingen zijn op 4 november, 2 en 30 december, 's avonds om kwart over tien, Ned. I.

AANBESTEDING COORNHERTHUIS

Dezer dagen is het nieuwe bejaardentehuis, dat aan het Erasmusplein in Den Haag zal verrijzen, door de bouwheer de Nederlandse Stichting voor Huisvesting van Bejaarden aanbesteed. Verwacht kan worden dat spoedig met de bouw zal worden begonnen. De exploitatie zal in handen komen van een stichting, gevormd door Humanistisch Verbond, Humanitas en De Vrije Gedachte.

VAN ANDEREN

Wij hebben een tweetal programma's toegestuurd gekregen van bijeenkomsten van de Arbeidersgemeenschap der Woodbrookers te Bentveld en de Bilthovense Kring voor wijsbegeerte en psychologie. Wij kunnen ons voorstellen, dat ook bij leden van het H.V. hiervoor belangstelling bestaat. Men kan de programma's aanvragen resp. bij de administratie A.G. der Woodbrookers, Bentveldweg 3 te Bentveld en voor wat de Bilthovense Kring betreft bij de secretaresse, Laurillardlaan 3.

VORMINGSONDERWIJS

Dank zij de medewerking van de rector en met toestemming van de minister kan in Almelo worden overgegaan tot het geven van humanistisch vormingsonderwijs aan het Erasmuslyceum. Het zal binnen het kader van het lesrooster en in een lokaliteit van de school gegeven worden.

Het bestuur van de gemeenschap Amstelveen heeft toestemming weten te krijgen tot het geven van vormingslessen aan de leerlingen van de plaatselijke IVO-school.

UIT DE GEWESTEN

Zeeland heeft inmiddels het weekend in Domburg weer achter de rug. Zoals gewoonlijk zal het wel goed geweest zijn. Benieuwd zijn we ook naar de afloop van de kennismakingsavond in Vlissingen. Daar zit weer wat leven in. De invoering van het vormingsonderwijs in Terneuzen is nog niet gelukt, maar er wordt ijverig naar een vormingsleider gezocht.

International Humanism

drie-maandelijks orgaan van de *International Humanist and Ethical Union.*

Proefnummers verkrijgbaar bij het bureau van de IHEU,
Oudegracht 152, Utrecht.

DIENSTWEIGERING

A.s. dienstplichtigen, welke overwegen om op principiële gronden een beroep te doen op de dienstweigeringswet, en hierover wensen te worden ingelicht, wordt aangeraden zich schriftelijk in verbinding te stellen met de Centraal Geestelijk Raadsman, D. Th. F. d'Angremond, p/a Centraal Bureau.

KONTAKTORGAAN VOOR STUDENTEN

De secretaris van dit contactorgaan in Amsterdam, dat bereid is studenten in geestelijk opzicht terzijde te staan, is verhuisd. Het adres is thans drs. H. T. Oosten, Willem Nuyenstraat 25, Amsterdam, Overtoomseveld, tel. 135023.

NIEUWE RAADSLIEDEN

Tot raadsvrouwe bij de Telefonische Hulpdienst in Amsterdam werd benoemd mej. T. H. Bijleveld. Verder benoemde het H.B. tot raadslieden bij de arbeiderskampen de heren J. Pieterman te Breda en W. C. Snep te Stroe, terwijl voor de Inrichtingen van Justitie werden aangesteld de heren H. A. Bruijn te Havelte, D. E. Goedhart te Groningen en H. W. de Wit te Amsterdam. Allen zijn vrijwilligers.

FAMILIEDAG GEWEST NOORD-HOLLAND

Van een deelneemster ontvingen wij het volgende verslag:

Brulboei familiedag 13-9-'64

'n Familiedag belooft iets!
Gezelligheid en eens wat anders voor oud en jong . . .
't *Was* er!
'n Parkeerplein vóór „de Brulboei" was er ook, en druk bezet . . .
Met auto's voor de kerk ernaast.
Er was nog veel plaats over voor „de Brulboei".
En toch was het vol en erg leuk.
Met koffie begon het en de jongeren deelden mee uit.
Daarna kwam de splitsing — jeugd naar buiten . . . 't was goed weer! — de rest bleef binnen.
Binnen bleef de splitsing doorgaan.
't Parool was: mensen met gelijksoortige liefhebberijen . . . bundelen!
Er kwamen zodoende 5 groepen, die flink aan 't werk werden gezet.
Eerst werd gezamenlijk een *„Opschrift"* gezocht, één woord dat de „stromingen" in de groep weergaf.
Dan kwam de persoonlijke *uitwas*, laten we zeggen dat door persoonlijke en gezamenlijke ideeën verder opgebouwd werd.
Tenslotte werd het een gezamenlijke voorstelling. *De uitvoering* werd gegeven met de nodige attributen, zoals geïmproviseerde muziekinstrumenten, denkbeeldige film- en zonder dit woord camera's, een kaarsenblaker als microfoon enz. enz.
't Was knal.
Daarna de gezamenlijke lunch (meegebracht) waarbij weer koffie werd geserveerd.
Kinderen waren ook weer present.
Na de „luchting" tot 2 uur was er voor de kinderen een spel in openlucht-dambord.
De ouderen ondergingen een muzikale vorming. Nederland moet o.a. leren zingen. Wij zijn er alvast mee begonnen.
Verder waren er de dramaturgische improvisaties.
Een uitbeelding van hebbelijke uitbarstingen van mensen; van innerlijke gemoedsaandoeningen van diverse typen met verschillende instellingen van het „Hoera!, hier-heb-ikje-mens!" enz.
Kostelijk.
Om 4 uur kwam alles weer van buiten naar binnen.
En thee, èn flesjes prik, èn enz., èn uitdeling prijsjes aan de jeugd.
Tot slot huldebetogingen aan alle medewerkenden.
Met steeds nog goed weer!

d. J.-v. M.

UIT DE GEMEENSCHAPPEN

Apeldoorn heeft behalve tot het bejaardentehuis De Avondzon thans ook toegang tot het nieuwe centrum in Vaassen De Speulbrink. Een kennismakingsbijeenkomst heeft plaats gehad, waar 30 van de bewoners aan deelnamen.

In *Haarlem* is een bouwfonds opgericht, om t.z.t. tot een eigen gebouw te komen. Het beginkapitaal nadert reeds de *f* 30.000,— en meerdere steun is toegezegd.

Groningen had op zijn eerste bijeenkomst een ongekend aantal bezoekers. En dat ondanks het stralende weer. Maar de groei zit er daar nog steeds in. Ook de familiedag op De Hondsrug was een succes.

Later dan gewoonlijk, maar het is *Eindhoven* toch gelukt de traditionele buitendag te houden. Dit keer in Knegsel (weet u waar dat is?). De kinderen hebben zich in een speeltuin vermaakt.

Ook *Doetinchem* verheugt zich sedert enkele maanden in het bezit van een eigen mededelingenblad, dat de titel „Van Mens tot Mens" heeft gekregen. Het ziet er zeer verzorgd uit, dat mag dan ook wel in een gemeenschap waarvan de voorzitter journalist is.

Vooruitlopend op de activiteiten van het hoofdbestuur is men in *Laren-Blaricum* maar vast begonnen geld voor het Bihar-project in te zamelen. En het lukt wonderwel. Men gaat ook een langgekoesterde wens vervullen, elke eerste maandag van de maand in een gezellige huiskamer bijeen en dan maar praten over alles en nog wat. Goed voor het onderlinge contact.

Goed nieuws uit *Breda*. Na een moeilijke periode, waarin zelfs wel eens over opheffing gedacht werd, weer een compleet bestuur met zelfs een voorzitter. Dit vooral ter aanmoediging van vele andere gemeenschappen, die aan hetzelfde euvel lijden.

In *Amersfoort*, waar ze b.v. nog geen voorzitter kunnen vinden, gaan de activiteiten gewoon door. De vrouwengroep is weer begonnen, en komt een cursus over humanistiek en een bijeenkomst voor nieuwe leden is inmiddels ook achter de rug. Wellicht zat daar de lang verwachte voorzitter bij.

Hilversum heeft de leden een enquête-formulier gezonden om te trachten wat meer medewerkers te krijgen. Ook daar breiden de activiteiten zich voortdurend uit.

Alweer een jarige, n.l. *Soest/Baarn*, dat op 24 oktober het 15-jarig bestaan feestelijk gaat vieren. Met een dansje aan het slot.

Daarmee zijn de feestelijkheden nog niet van de baan, want ook *Almelo* herdenkt het heugelijke feit van de 15e verjaardag en wel op 31 oktober. Er wordt hard gewerkt aan een grandioze fuif. Het bestuur komt ook een pluim toe voor het feit, dat men er in geslaagd is om in het Erasmuslyceum toegang te krijgen voor het geven van vormingsonderwijs.

Den Helder, waar de groei behoorlijk inzit, heeft een extra-bijeenkomst op het programma staan voor de Bihar-aktie. Navolging wordt bijzonder aanbevolen.

Ook *Nijmegen* gaat starten met een gespreksgroep.

Dat is ook het geval met *Bussum*, tenminste als de liefhebbers, die zich opgaven niet terug krabbelen. Als proef een nieuwtje, één keer per maand een instuif voor wie er even uit wil zijn. Praten over de dingen van de dag en een kopje koffie drinken.

Het blad van de *federatie Den Haag* bevat een aantrekkelijk winterprogramma, terwijl ook de afzonderlijke gemeenschappen een reeks van plannen hebben. Men gaat b.v. in Zuid door met middagbijeenkomsten voor oudere leden, die een succes waren.

In *Rotterdam* is een raadsman een maandelijks spreekuur in een bejaardentehuis begonnen.

Er is haast bij de vorming van een werkgroep voor humanistisch vormingsonderwijs in *Vlaardingen*, want er hebben zich al deelnemers aangemeld.

Arnhem boft. Er is nog wel geen eigen gebouw, maar thans kan worden samengekomen in het nieuwe Centrum van de Volksuniversiteit. Uit eigen aanschouwing weten we, dat dit een stijlvol geheel is, waar de leden van het H.V. zich best op hun gemak zullen voelen. Op een kennismakingsavond voor nieuwe leden waren 40 mensen aanwezig. De 400 leden zullen nu wel overschreden zijn.

DRUK: STORM - UTRECHT